

РЕЦЕНЗІЯ

Владимирової Наталії Вікторівни, докторки мистецтвознавства, професорки,
професорки кафедри театрознавства Київського національного Університету
театру, кіно і телебачення

на дисертацію **Рудої Дар'ї Володимирівни**

**«Образна система вистав сучасного театру ляльок України: візуальний
компонент»,**

подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
026 «Сценічне мистецтво», галузь знань 02 Культура і мистецтво

1. Актуальність теми дослідження

Потрібно зауважити, що українське театрознавство не так часто звертається до висвітлення та дослідження проблемних питань театру ляльок. І на сьогоднішній момент наукове осмислення сучасного стану театру ляльок України, зокрема, такого аспекту, яким виступає візуальна складова – практично відсутнє. Втім, враховуючи інтегральні процеси між різними видами мистецтв, що активізувалися останніми десятиліттями, появу новітніх технологій та трансформацію усталених засобів виразності, наріла необхідність комплексного системного аналізу всіх тих компонентів, що складають мистецтво театру ляльок. І, безсумнівно, на першому плані у цьому аспекті стоїть візуальний компонент – як найбільш динамічний за своєю суттю і формою та важливий у плані комунікації з глядачем.

Представлене до захисту дисертаційне дослідження Д. В. Рудої за своєю актуальністю сповна відповідає нарілій необхідності ґрунтовного висвітлення та осмислення тих проблем, що супроводжують розвиток одного із найбільш виразних і водночас – складних компонентів театру ляльок – візуального.

2. Наукова новизна результатів дисертації

На основі ознайомлення та осмислення великої кількості міждисциплінарних досліджень, що стали підґрунтям теоретичної складової дисертації, переглянувши велику кількість вистав сучасного театру ляльок

України Д. В. Рудая вперше так виразно, а головне – науково доказово формулює значення та функціональні можливості візуального компонента вистави театру ляльок.

Наукова новизна роботи полягає також у тому, що театрознавчий аналіз великого масиву вистав зроблений вперше і таким чином вони уведені у контекст висвітлення сучасного театру ляльок України, значно доповнюючи загальну картину цього виду мистецтва.

Варто також відзначити, що у роботі вперше у контексті аналізу вистав театру ляльок, для підкреслення їхніх змістовних характеристик дослідницею використовуються такі поняття, як «моносистемність» та «полісистемність», що, зазвичай, є характерними для культурологічних і мистецтвознавчих праць. Таким чином авторка, систематизуючи наявні підходи до осмислення заявленої теми, формулює власне тлумачення поняття «образна система вистави» та характеристики її елементів.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає у виокремленні, науковому осмисленні та систематизації:

1. Наявних підходів до наукового осмислення феномена театральної ляльки;
2. Великого масиву сучасних постановки театру ляльок за ознакою використання специфічних засобів виразності;
3. Новітніх характеристики у галузі впровадження сучасних технологій у театрі ляльок.

Безсумнівно, що, пропоновані у дослідженні теоретичні положення і висновки можуть бути використані у дослідженнях сучасного театрального процесу, зокрема – театру ляльок України, розвитку його нових форм і режисерських практик.

Практичне значення одержаних результатів полягає, перш за все, у можливості їх використання у педагогічній та науковій діяльності, зокрема – при розробці та впровадженні освітньо-професійних програм зі сценічного мистецтва, спеціальних курсів для театрознавців, а в першу чергу – при викладенні таких дисциплін, що пропонуються на 1 (бакалаврський) та II

(магістерський) рівнях кафедри мистецтва театру ляльок КНУТКиТ імені І. К. Карпенка-Карого: «Режисура театру ляльок», «Сценографія театру ляльок», «Мистецтво театру ляльок».

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова обґрунтованість основних положень і висновків дисертаційного дослідження Д. В. Рудой зумовлена і підтверджена глибоким і всебічним опрацюванням теоретичних і фактологічних джерел, грамотним поданням наведених результатів і доведеною самостійністю виконання дослідження.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

У процесі наукового пошуку необхідних для продуктивного дослідження методів і підходів, Д. В. Рудая переконливо доводить, що розробка інструментарію для здійснення аналізу особливостей функціонування театру ляльок базується, перш за все, на теоретичному фундаменті семіотики, що допомагає сповна розкрити знакову природу елементів вистав, зокрема – їхньої візуальної складової.

Дослідниця здійснює аналіз більшості вистав як системи знаків, що мають у своїй основі різну природу. Це: візуальні, аудіальні, просторові, рухові знаки. Використовуючи семіотичний метод, Д. В. Рудая послідовно переконує, що саме він дозволяє більш широко представити і розкрити сенсозмістовні шари вистав театру ляльок, розглядаючи їх як багатоскладову комунікативну систему.

Вважаємо, що обрана дослідницею методологія є цілком доречною і функціональною.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях.

Дисертанткою Д. В. Рудою представлено 3 наукові публікації у періодичних фахових виданнях України та 6 публікацій у збірниках опублікованих матеріалів конференцій. Оприлюднення основних положень дисертації є повним і відбиває головні ідеї та основні отримані результати дослідження.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу.

Структура дисертації чітко вибудована і є цілком логічною, сповна відбиває системний підхід вивчення, висвітлення та осмислення теми роботи. Дослідження складається зі Вступу, трьох розділів з висновками до них, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Зміст дисертації розкривається послідовно, з обґрунтуванням авторських тез і висновків. Висновки, у свою чергу, свідчать про досягнення мети та розв'язання дисертанткою поставлених проблем.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

У дисертаційному дослідженні не виявлено порушень академічної доброчесності. Висновки рецензента підкріплено електронною перевіркою дисертації на плагіат. Використані ідеї та фактаж використано та оформлено Д. В. Рудою згідно з відповідними стандартами цитування та посилання. Список використаних джерел є вичерпним і відповідає змісту дисертаційного дослідження.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

1. У тексті роботи присутні окремі стилістичні та коректорські неточності, що не впливають на її змістовність та вагомість висновків;
2. У роботі в окремих випадках присутня певна неточність, розмитість окремих понять, як то: образ вистави, образна система і т.д. Враховуючи, що дослідниця, аналізуючи вистави, віддає пріоритет інструментарію, що

базується теоретичному фундаменті семіотики, варто у подальшому більш точно використовувати ті ж термінологічні визначення, що його складають.

3. Потребують також більш чіткого пояснення визначення мистецтва ляльки (і саме якого виду ляльки!) у теоретичних напрацюваннях та практиці провідних європейських митців: зокрема, Е.-Г. Крейга, Т. Кантора, П. Шумана.

10. Загальний висновок і оцінка дисертації

Дисертація Рудої Дар'ї Володимирівни «Образна система вистав сучасного театру ляльок України: візуальний компонент», подана до захисту на здобуття ступеня доктора філософії, є актуальним, завершеним та абсолютно самостійним дослідженням, виконаним відповідно до вимог «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво».

Доктор мистецтвознавства,
професорка,
професорка кафедри театрознавства
КНУТКиТ імені І. К. Карпенка-Карого

Н. В. Владимірова

Підпис *Н.В. Владимірової*
ЗАСВІДЧУЮ

ПРОВІДНИЙ ІНЖЕНЕР
ВІДДІЛУ КАДРІВ

Миколаїв Жолесник